

**ԼՂ ՀԱԿԱՍԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՓՈՒԼԱՅԻՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿ,
ԵԱՀԿ ՄԻՆՍԿԻՆՄԲԻՀԱՄԱՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅՈՒՆ**

Համաձայնագիր Լեռնային Ղարաբաղի զինված հակամարտության դադարեցման մասին

(նախագիծ)

1997թ. դեկտեմբերի 2

Ոչ պաշտոնական թարգմանություն ռուսերեն բնօրինակից

I) Կողմերը հրաժարվում են և ձեռնպահ են մնում ուժի սպառնալիքից կամ ուժի գործադրումից՝ իրենց միջև վեճերի կարգավորման նպատակով:

Նրանք լուծում են բոլոր այդպիսի վեճերը, ներառյալ նրանք, որոնք կարող են առաջանալ սույն Համաձայնագրի իրականացման կապակցությամբ, խաղաղ միջոցներով, առաջին հերթին՝ բանակցությունների ճանապարհով, այդ թվում՝ Մինսկի գործընթացի շրջանակներում:

II) Կողմերը դուրս են բերում իրենց զինված ուժերը ներքոհիշյալ դրույթների համապատասխան, ինչպես մանրամասնվում է Հավելված 1-ում:

ա) Առաջին փուլում Լեռնային Ղարաբաղից դեպի արևելք և հարավ ընկած ներկայիս շփման գծերի վրա տեղակայված ուժերը կհեռացվեն մինչև թիվ 1 Հավելվածում համաձայնեցված գծերը՝ նրանում ներառված գրաֆիկի համապատասխան, հատկապես հաշվի առնելով Բարձր մակարդակի պլանավորման խմբի (ԲՄՊԽ) հանձնարարականները՝ ռազմական տեսակետից հիմնավորված բուֆերային գոտում ԵԱՀԿ բազմազգ ուժերի առաջատար ջոկատների սկզբնական ծավալման համար հնարավորություն ստեղծելու նպատակով բաժանել կողմերին այդ գծով և անվտանգություն ապահովել երկրորդ փուլի դուրսբերման ընթացքում:

բ) Երկրորդ փուլում ուժերը դուրս են բերվում միաժամանակ և թիվ 1 Հավելվածում ներառված գրաֆիկի համաձայն՝ հետևյալ կերպ.

1) Հայաստանի բոլոր ուժերը, որոնք տեղաբաշխված են Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս, վերադարձվում են այդ սահմաններից ներս:

2) Լեռնային Ղարաբաղի ուժերը վերադարձվում են Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Հանրապետության 1988թ. սահմանագծից ներս՝ բացառությամբ Լաչինի շրջանի:

3) Ադրբեջանի ուժերը դուրս են բերվում դեպի թիվ 1 Հավելվածում նշված սահմանները՝ Բարձր մակարդակի պլանավորման խմբի հանձնարարականների հիման վրա, և դուրս են բերվում Հայաստանի բոլոր տարածքներից:

4) Ծանր զրահատեխնիկական դուրս է բերվում թիվ 1 Հավելվածում նշված վայրեր՝ Բարձր մակարդակի պլանավորման խմբի հանձնարարականների հիման վրա, ԵԱՀԿ խաղաղության պահպանման գործողության հսկողության ներքո, հիշյալ Հավելվածում շարադրված թափանցիկության և հաշվետվության պահանջների պահպանմամբ:

III) Այն տարածքում, որ ընկնում է այդ դուրսբերման և ուժերի վերադասավորման տակ, կազմավորում է Բուֆերային գոտի և Բաժանարար գոտի՝ հետևյալ դրույթների համապատասխան և ինչպես մանրամասնվում է թիվ 2

Հավելվածում:

ա) Ուժերի դուրսբերման ավարտին Բուժերային գոտին տեղակայվում է 1988թ. ԼՂԻՄ սահմանագծի և Լաչինի շրջանի հյուսիսային և հարավային սահմանագծերի երկայնքով: Բուժերային գոտին մնում է չբնակեցված և ամբողջությամբ ապառազմականացվում է, բացառությամբ ԵԱՀԿ խաղաղության պահպանման գործողության տարրերի:

բ) Բաժանարար գոտին ապառազմականացվում է, բացառությամբ Մշտական խառը հանձնաժողովի հետ համատեղ գործողությունների համար թույլատրված ուժերի, ինչպես մանրամասնվում է թիվ 2 Հավելվածում, ներառյալ.

1) խաղաղության պահպանման գործողության տարրերը,

2) սահմանային պարեկության և ականագերծման համար նախատեսված ստորաբաժանումները,

3) քաղաքացիական ոստիկանությունը, որի քանակությունը և թույլատրված զինվածությունը նախատեսված են թիվ 2 Հավելվածում:

գ) Բուժերային գոտում և Բաժանարար գոտում ստեղծվում է ոչ թռիչքային գոտի, որտեղ Կողմերը չեն թույլատրում ռազմական թռիչքներ՝ ԵԱՀԿ խաղաղության պահպանման գործողության վերահսկողության ներքո, ինչպես շարադրված է թիվ 2 Հավելվածում:

դ) Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունների կողմից վերահսկվող տարածքների անվտանգությունը,

II) հողվածի համաձայն ուժերի դուրսբերումից հետո, ապահովվում է գոյություն ունեցող ռազմական կազմավորումների և Լեռնային Ղարաբաղի անվտանգության կազմավորումների կողմից:

IV) ԵԱՀԿ 1994թ. Բուդապեշտյան գագաթնաժողովի որոշումների համաձայն, Կողմերը հրավիրում և աջակցում են ԵԱՀԿ խաղաղության պահպանման բազմազգ գործողությանը (ԽՊԳ), որը կգործի Մշտական խառը հանձնաժողովի (ՄԽՉ) և Հայ-ադրբեջանական միջկառավարական հանձնաժողովի (ՀԱՄՉ) հետ համագործակցված, ինչպես ձևակերպված է 7-րդ կետում: ԽՊԳ-ն հետևում է ուժերի և ծանր զրահատեխնիկայի դուրսբերմանը: Ռազմական թռիչքների չթույլատրմանը, ապառազմականացման ռեժիմի պահպանմանը և հայ-ադրբեջանական սահմանում տիրող իրավիճակին, ինչպես շարադրված է թիվ 2 Հավելվածում: Կողմերը կոչ են անում ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին այս նպատակով ընդունել համապատասխան որոշում սկզբնական շրջանի համար, ոչ ավելի՝ քան մեկ տարով, և թարմացնել այդ որոշման դրույթներն անհրաժեշտության դեպքում՝ ԵԱՀԿ Գործող Նախագահի հանձնարարականների հիման վրա: Կողմերը համաձայն են, որ խաղաղության պահպանման բազմազգ գործողությունների ընդհանուր շարունակականության ապահովումը կդառնա նվազագույն անհրաժեշտը՝ կախված տարածաշրջանում տիրող իրավիճակից և հակամարտության համընդգրկուն կարգավորման տեմպերից: Կողմերը լիովին համագործակցում են ԽՊԳ-ի հետ, որպեսզի իրականացվի սույն Համաձայնագիրը և կանխարգելվի ցանկացած տապալում կամ խաղաղության պահպանման գործողության դադարեցումը:

V) Կողմերն օժանդակում են տեղահանված անձանց անվտանգ և ինքնակամ վերադարձին իրենց նախկին մշտական բնակության վայրեր Բաժանարար Գոտում, ինչպես շարադրված է թիվ 2 Հավելվածում: Համագործակցելով Մշտական խառը հանձնաժողովի հետ՝ ԽՊԳ-ը հետևում է վերադարձող բնակչության անվտանգությանը, որպեսզի նպաստի բոլոր կողմերի

վստահությանը՝ այդ գոտում ապառազմականացման ռեժիմին հետևելու առումով: Կողմերը բանակցություններ են վարում նաև այն անձանց անհապաղ, անվտանգ և ինքնակամ վերադարձի շուրջ, ովքե ընդգրկված չեն այս Համաձայնագրի կամ համընդգրկուն կարգավորման ծրագրի մեջ և որոնք տեղահանվել են 1987թ. հետո Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև հակամարտության և լարվածության արդյունքում:

VI) Ուժերի դուրս բերման հետ զուգահեռ Կողմերն անհապաղ միջոցներ են իրականացնում ճանապարհների, երկաթուղիների, էլեկտրահաղորդալարերի և կապի, առևտրային և այլ հարաբերությունների բացման նպատակով, ներառյալ բոլոր գործողությունները, որոնք անհրաժեշտ են թիվ 3 Հավելվածում շարադրված ժամանակացույցերին և կոնկրետ դրույթներին համապատասխան հնարավոր նվազագույն ժամկետներում սույնին հասնելու համար: Կողմերը երաշխավորում են այդ կապերի օգտագործումը բոլորի կողմից, ներառյալ էթնիկ փոքրամասնությունները՝ ապահովելով վերջիններիս հասանելիությունն իրենց էթնիկ խմբերին տարածաշրջանի այլ վայրերում: Յուրաքանչյուր Կողմ պարտավորվում են հանել բոլոր տեսակի շրջափակումները և ապահովել մարդկանց և բեռների փոխադրումը այլ Կողմերի համար առանց խոչընդոտների: Կողմերը երաշխավորում են ազատ և անվտանգ երկաթուղային հաղորդակցություն իրար միջև:

VII) Կողմերը լիովին համագործակցում են Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի, ՄԱԿ-ի փախստականների գործերով Գերագույն հանձնակատարի և այլ միջազգային կազմակերպությունների հետ՝ հակամարտության արդյունքում կալանավորվածներին արագ և ապահով վերադարձնելու, անհետ կորածների ճակատագրերը հետաքննելու և աճյունները հայրենադարձելու, ինչպես նաև մարդասիրական և վերականգնողական նպատակներով օգնությունն իրենց վերահսկողության տակ գտնվող տարածքներով առանց որևէ խտրականության հակամարտությունից տուժած շրջաններ փոխադրելու:

շուրջ: Կողմերը Մշտական խառը հանձնաժողովի միջոցով համագործակցում են ԵԱՀԿ ԽՊԳ-ի հետ՝ վստահության ամրապնդմանն ուղղված միջոց առումների շուրջ:

VIII) Կողմերն անհապաղ հիմնում են Մշտական խառը հանձնաժողով (ՄԽՀ) սույն Համաձայնագրում Ադրբեջանին և Լեռնային Ղարաբաղին առնչվող խնդիրներին վերաբերվող դրույթների իրականացմանը հետևելու նպատակով: ՄԽՀ-ի նախագահը հանդիսանում է ԵԱՀԿ Գործող նախագահի ներկայացուցիչը՝ մեկ ադրբեջանցի և մեկ ղարաբաղցի փոխնախագահներով: ՄԽՀ-ի հիմնական պարտականությունը Համաձայնագրի իրականացմանը հետևելն է. ԵԱՀԿից համանախագահի պարտականությունները ներառում են նաև միջևորդություն տարածայնությունների դեպքերում, ինչպես նաև թույլատրված միջոցառումների կիրառում արտակարգ իրավիճակների պարագայում, ինչպիսին օրինակ բնական աղետներն են: ՄԽՀ-ն ունի հետևյալ ենթահանձնաժողովները՝ Ռազմական, Տնտեսական, Մարդասիրական և մշակութային և Կապի գծով:

ՄԽՀ-ի կառուցվածքը, գործառույթները և նրան առնչվող այլ մանրամասները շարադրված են թիվ 4 Հավելվածում:

IX) Կողմերն անմիջապես ստեղծում են Հայ-ադրբեջանական միջկառավարական հանձնաժողով (ՀԱՄՀ) Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև սահմանային միջադեպերի կանխարգելմանն աջակցելու, երկու երկրների

սահմանապահ զորքերի և անվտանգության այլ համապատասխան ուժերի միջև կապ ապահովելու և ճանապարհների, երկաթուղիների, կապի, խողովակաշարերի, առևտրային և այլ հարաբերությունների բացմանը հետևելու և նպաստելու նպատակով: ՀԱՄՅ-ն ունի երկու համանախագահ՝ մեկը Հայաստանի, մյուսն Ադրբեջանի կողմից: Հանձնաժողովի մեջ մտնում է ԵԱՀԿ Գործող նախագահի կողմից նշանակված ներկայացուցիչը: ՀԱՄՅ-ի կառուցվածքը, գործառույթները և նրան առնչվող այլ մանրամասները շարադրված են թիվ 5 Հավելվածում:

Ադրբեջանի Հանրապետությունը և Հայաստանի Հանրապետությունը միմյանց մայրաքաղաքներում հիմնում են կապի գրասենյակներ:

X) Ադրբեջանի Հանրապետությունը և Հայաստանի Հանրապետությունը տարածաշրջանում անվտանգության բարձրացման նպատակով սկսում են վարել երկկողմ և բազմակողմ բանակցություններ համապատասխան միջազգային և տարածաշրջանային խորհրդաժողովների ժամանակ, ներառյալ ռազմական թափանցիկությունը և ԵԱՀԿ պայմանագրի լիակատար պահպանումը:

XI) Սույն Համաձայնագրի երեք Կողմերն այսպիսով վերջ դնելով հակամարտության ռազմական գործոնին՝ համաձայն են Մինսկի համաժողովի համանախագահների օժանդակությամբ բարեխղճորեն շարունակել վարել բանակցություններ ԵԱՀԿ Գործող նախագահի կողմից համապատասխանաբար հրավիրված այլ կողմերի հետ՝ անհետաձգելի, համընդգրկուն կարգավորմանը հասնելու նպատակով, ներառյալ քաղաքական կողմը, ինչը ներառում է Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի որոշումը և Լաչինի, Շուշիի և Շահումյանի հետ կապված խնդիրների լուծումը. այսպիսի կարգավորումը՝ բանակցությունների ճանապարհով իրականանալուց և վերոհիշյալ Կողմերի կողմից ստորագրվելուց հետո, ենթակա է ճանաչման միջազգային հանրության կողմից, հնարավորինս արագ հրավիրվելիք Մինսկի համաժողովի ժամանակ:

XII) Յուրաքանչյուր Կողմ լիովին հարգում է մյուս Կողմերի և նրանց բնակչության անվտանգությունը: Կողմերը պարտավորվում են բարեխիղճ հարաբերություններ զարգացնել իրենց ժողովուրդների միջև՝ օժանդակելով նրանց միջև առևտրին և նորմալ փոխհարաբերություններին, ձեռնպահ մնալ այնպիսի հայտարարություններից կամ գործողություններից, որոնք կարող են խաթարել սույն Համաձայնագիրը կամ բարեկամական հարաբերությունները:

XIII) Ի հավելումն խաղաղության պահպանման, դուրսբերումը վերահսկելու հետ կապված վերոշարադրյալ հիմնական դրույթների, գոյություն ունեցող սկզբունքների ու ԵԱՀԿ պարտավորությունների մասին հիշատակման, ներառյալ նրանք, որ արտացոլված են 1992թ. Հելսինկյան և 1994թ. Բուդապեշտյան փաստաթղթերում, ԵԱՀԿն համապատասխան մեխանիզմների միջոցով հետևում է սույն Համաձայնագրի բոլոր կողմերի լիակատար իրականացմանը և այդ սկզբունքների և որոշումների համաձայն համապատասխան միջոցներ է ձեռնարկում՝ սույն Համաձայնագրի պայմանների խախտման և դրանց նկատմամբ հակազդեցության կանխարգելման ուղղությամբ:

Սույն Համաձայնագրի վկաները, գործելով ԵԱՀԿ Մշտական խորհրդի և ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի միջոցով, նպաստում են դրա լիակատար իրականացմանը: Սույն Համաձայնագրի լուրջ խախտման դեպքում նրանք խորհրդակցում են միմյանց միջև անհրաժեշտ քայլերի վերաբերյալ, անմիջապես

տեղեկացնում են ԵԱՀԿ Գործող

Նախագահին և Միացյալ ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին
և խնդրում են ԵԱՀԿ Մշտական խորհրդից կամ ՄԱԿ-ի Անվտանգության
խորհրդից՝ քննարկել համապատասխան գործողություններ այս
կապակցությամբ:

XIV) Սույն Համաձայնագիրն ուժի մեջ է մտնում նրա ստորագրումից և
վավերացումից հետո, այն բացառություններով, որոնք բխում են XI կետում
հիշատակված համընդգրկուն կարգավորումից:

Սույն Պայմանագիրը կարող է փոփոխվել, լրացվել կամ դադարեցվել բոլոր
Կողմերի համաձայնությամբ:

[Հավելվածները չեն բերվում]